

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

Усі ці технології, згідно з підходами Global Education Futures, сприяють розвитку не лише інтелектуальної, а й соціальної компетентності, необхідної для функціонування в умовах глобального інформаційного середовища [3].

Таким чином, розвиток soft skills та критичного мислення у студентському середовищі є стратегічним завданням сучасної освіти. Ці навички становлять основу для формування мобільного, креативного, відповідального фахівця, здатного не лише ефективно діяти у професійному середовищі, а й здійснювати осмислену життєву траєкторію. Інтеграція інноваційних освітніх технологій у навчальний процес створює умови для формування нового типу мислячої, критично налаштованої, емоційно зрілої особистості.

Список використаних джерел:

1. Вукіна Н. В. Критичне мислення: як цьому навчати : наук.-метод. посіб. / за наук. ред. О. І. Пометун. Харків, 2007. 190 с
2. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій) : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. С. 93.
3. Степанова Н. М. Розвиток критичного мислення дітей старшого дошкільного віку в грі. *Вісник Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького. Сер.: Педагогічні науки*. 2019. №3. С. 269–274.
4. Тілікіна Н. В. Навички XXI століття та умови їх формування і розвитку для молоді. URL: <https://dismp.gov.ua/navychky-khkhi-stolittia-ta-umovu-ikh-formuvannia-i-rozvytku-dlia-molodi/> (дата звернення 15.13.2025).
5. Тітечко С. Є. Методика розвитку критичного мислення : навч.-метод. проект. *Краєзнавство. Географія. Туризм*. Київ, 2006. № 19. С.

САВЧУК Олена Петрівна

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 014 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЇ)

Формування майбутнього фахівця нового покоління за освітньою програмою Середня освіта (Трудове навчання та технології. Інформатика) відбувається сьогодні в умовах перегляду змісту вищої педагогічної освіти й професійної підготовки на основі розробки нового професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», спрямованого на підвищення якості освіти та професійного розвитку вчителів, розроблений у відповідності із сучасними освітніми вимогами та викликами, загальних положень системного підходу, використанні розробки й реалізації інноваційних педагогічних технологій, застосуванні освітніх інноваційних підходів, сучасних технологій та методів навчання, що якісно впливають на успішну майбутню професійну діяльність, підвищення пізнавальної активності та професійної компетентності

фахівців технологічної освіти у навчально-виховному процесі, і є запорукою конкурентоспроможності фахівців технологічної освіти.

Професійна підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології) здійснюється за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Трудове навчання та технології. Інформатика)» та має на меті забезпечити якісну підготовку вчителів трудового навчання та технологій, інформатики закладів загальної середньої освіти, які володіють системою концептуальних наукових знань та поглиблених когнітивних і практичних умінь достатніх для розв'язання складних спеціалізованих завдань і практичних проблем у сфері освіти.

Питанням професійної підготовки вчителів трудового навчання займається велике коло науковців (В. Андріяшин, В. Буринський, Р. Гуревич, В. Гусев, В. Назаренко, Л. Савченко, Д. Сметанін, Г. Терещук, С. Чистяково та ін.).

Формуванням професійної компетентності майбутніх фахівців, у тому числі і в галузі технологічної освіти, присвячені наукові роботи вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема С. Амеліної, В. Андрієвської, Я. Болюбаша, В. Байденка, Н. Брюханової, Д. Ващенко, Н. Вінник, В. Галузинського, Т. Герлянд, Л. Даниленко, В. Дьоміна, О. Локшиної, Н. Ничкало, О. Овчарук, В. Радкевич, В. Скар, Л. Тархан, О. Хуторського, В. Ягупова. Дослідниками визначено, що професійна підготовки майбутніх фахівців буде успішна у подальшій їх професійній діяльності, якщо відбуватиметься формування професійної компетентності.

Навчання за освітньою програмою спрямоване на формування професійних компетентностей майбутніх учителів трудового навчання та технологій, інформатики закладів загальної середньої освіти; набуття здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сфері педагогічної та технологічної освіти; оволодіння сучасними методиками навчання з трудового навчання та технологій, інформатики. ОПП сфокусовано на забезпеченні опанування концептуальними науковими та практичними знаннями та вміннями в освітній галузі та суміжних спеціальностях; зорієнтовано на впровадження інноваційних освітніх технологій і втілення нових методичних ідей у практику навчання з трудового навчання та технологій, інформатики в ЗЗСО [2, с.6].

29 серпня 2024 року Міністерство освіти і науки України видало наказ №1225, яким затвердило оновлений професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» [1]. Цей документ замінив попередній стандарт, затверджений у 2020 році, та набуде чинності для сертифікації педагогічних працівників з 1 червня 2025 року.

Оновлений стандарт визначає сучасні вимоги до професійних компетентностей учителів, зокрема:

педагогічна майстерність: здатність ефективно організовувати освітній процес, застосовувати сучасні методики та технології навчання;

інформаційно-цифрова компетентність: вміння використовувати цифрові пристрої, онлайн-сервіси та критично оцінювати інформаційні джерела;

інклюзивна компетентність: готовність працювати з учнями з особливими освітніми потребами, створюючи інклюзивне освітнє середовище;

мовно-комунікативна компетентність: здатність взаємодіяти іноземною мовою для підвищення професійного рівня та мотивації учнів.

Програма забезпечує здобувачів вищої освіти всім необхідним для подальшої успішної педагогічної діяльності та професійного розвитку. Вона формує у студентів не лише базові теоретичні знання в галузі педагогіки, психології та методики навчання, а й практичні навички, необхідні для ефективної роботи з учнями в умовах сучасної школи.

Здобувачі вищої освіти проходять різні види практик, кожна з яких сприяє формуванню професійних компетентностей, розвитку педагогічних, технологічних та організаційних навичок:

- навчальна (ознайомлювальна) практика дає можливість здобувачам ознайомитися з особливостями професійної діяльності вчителя, структурою та функціонуванням закладів освіти, сучасними методами навчання та виховання учнів;

- виробнича (виховна) практика спрямована на розвиток умінь і навичок організації виховної роботи в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО), підготовку та проведення позакласних заходів, формування педагогічного такту та комунікативної компетентності;

- виробнича (технологічна) практика передбачає набуття студентами досвіду роботи з матеріалами, інструментами та обладнанням, необхідного для викладання трудового навчання та технологій. Вона сприяє розвитку конструкторських, технологічних та аналітичних умінь;

- виробнича (проектно-технологічна) практика орієнтована на розвиток проектного мислення студентів, удосконалення навичок розробки й реалізації творчих проєктів, що відповідають сучасним освітнім стандартам і тенденціям;

- виробнича (педагогічна) практика в ЗЗСО є завершальним етапом підготовки майбутніх учителів, під час якої здобувачі вищої освіти проводять уроки, апробують методичні підходи, оцінюють власну педагогічну діяльність та вдосконалюють професійну майстерність у реальних умовах шкільного середовища.

На основі проведеного теоретичного аналізу, формування професійної компетентності фахівців технологічної освіти визначаємо як систематичний, цілеспрямований процес розвитку особистісних та професійних якостей, спрямований на професійне самовдосконалення майбутнього вчителя технологій, здатних до самостійної та впевненої практичної діяльності, творчого вирішення та розв'язання професійних проблем, вільно орієнтуватися в професійному середовищі, володіти культурою праці та успішно вирішувати

складні професійні завдання на засадах освітніх інноваційних підходів, сучасних технологій та методів навчання [3, с.620].

Враховуючи швидкі зміни в технологічному середовищі, необхідно постійно оновлювати навчальні програми, щоб вони відповідали вимогам сучасного світу та підтримували рівень професійної підготовки на міжнародному рівні.

Сучасний здобувач вищої технологічної освіти повинен бути **мультифункціональним фахівцем**, готовим до швидких змін у професійній діяльності, здатним до постійного самовдосконалення і адаптації до нових технологій та потреб ринку праці. Фахівця технологічної освіти відрізняє від інших фахівців – специфіка його діяльності, яка полягає у поєднанні теоретичних і практичних знань для формування технічних і технологічних компетентностей у студентів та учнів. Ось кілька ключових аспектів специфіки цього фахівця:

- *інтеграція теорії та практики*: на відміну від багатьох інших освітніх спеціальностей, де основний акцент робиться на теоретичні знання, фахівець технологічної освіти активно впроваджує практичні аспекти в навчальний процес. Він навчає студентів або учнів не лише теоретичним основам, але й конкретним технологічним навичкам, що забезпечують їх готовність до виконання практичних завдань у різних галузях промисловості та виробництва;

- *опанування технологічних процесів*: специфіка технологічної освіти полягає у тому, що фахівець цієї галузі має глибоке знання технологічних процесів, технічних засобів і матеріалів, що використовуються у виробництві, а також у здатності передавати ці знання учням. Він навчає не лише працювати з інструментами, але й організовувати процеси, контролювати якість продукції та оптимізувати технологічні ланцюги;

- *розвиток інженерного та технічного мислення*: одна з особливостей фахівця технологічної освіти – це формування у студентів інженерного мислення. Важливим є розвиток здатності до розв'язання складних інженерних задач, розробки конструкцій і технологічних процесів, а також вміння використовувати сучасні інструменти та програмні засоби для моделювання і проектування;

- *проектно-орієнтоване навчання*: педагог часто використовує проектно-орієнтовані методи навчання, що дозволяють студентам не лише здобувати теоретичні знання, а й практично застосовувати їх у процесі розробки, виготовлення та впровадження технічних виробів чи технологічних рішень. Це дозволяє бачити реальну користь від навчання, стимулює їх до інновацій та креативного мислення;

- *підготовка до технологічної та виробничої діяльності*: специфіка технологічної освіти полягає також у тому, що вона готує студентів до безпосередньої виробничої діяльності. Випускники цієї спеціальності повинні володіти практичними навичками роботи з сучасним обладнанням, здійснювати

технічний контроль, проводити налаштування та оптимізацію виробничих процесів;

- *педагогічний підхід у технологічному навчанні*: фахівець технологічної освіти має не тільки технічні знання, але й педагогічні здібності, щоб забезпечити ефективне навчання. Це вимагає вмінь адаптувати підхід до різних типів учнів та студентів, зберігаючи баланс між теоретичними заняттями і практичними вправами, а також використання різноманітних методів навчання, включаючи новітні технології та інновації;

- *екологічна та економічна свідомість*: фахівець технологічної освіти також має велику роль у формуванні екологічної та економічної свідомості. Він навчає не лише технічним аспектам, а й принципам сталого розвитку, раціонального використання природних ресурсів, збереження енергії та матеріалів в процесах виробництва.

Важливим компонентом професійної підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології) є розвиток комунікативних, лідерських та інших *soft skills*, які відіграють ключову роль у формуванні компетентного та сучасного педагога. Програма спрямована на розвиток навичок ефективного спілкування, управління класом, вміння аргументовано висловлювати думки та адаптувати освітній процес відповідно до індивідуальних особливостей учнів.

Окрім цього, особлива увага приділяється емоційному інтелекту, креативності, критичному мисленню, здатності працювати в команді, приймати рішення та вирішувати конфліктні ситуації. Формування цих навичок здійснюється через інтерактивні заняття, тренінги, групові проєкти, педагогічні дискусії та рефлексивні практики.

Програма також акцентує увагу на тих аспектах, які забезпечують широкі можливості випускників не лише для успішної педагогічної діяльності, а й для професійного зростання та самовдосконалення. Зокрема, це опанування сучасних методик навчання, цифрових технологій у освіті, розвиток навичок самоорганізації та безперервного навчання, що відповідає вимогам динамічного освітнього середовища та європейським стандартам професійної підготовки педагогів.

Професійна підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології) в Україні розвивається в умовах постійних змін у технологічному та освітньому середовищі, що вимагає гнучкості та впровадження сучасних методик і технологій для забезпечення високої якості освіти.

Підсумуємо вищезазначене: освітньо-професійна програма «Середня освіта (Трудове навчання та технології. Інформатика)» є комплексною, відповідає сучасним вимогам, що ставляться до педагогів у контексті європейських стандартів освіти, інтегрує як традиційні, так і інноваційні підходи до навчання, що дозволяє здобувачам вищої освіти не лише освоїти

фундаментальні педагогічні знання, а й адаптуватися до сучасних вимог освітнього середовища. Враховуючи швидкий розвиток технологій і зміну педагогічних практик, програма орієнтована на підготовку фахівців, здатних ефективно впроваджувати інновації у навчальний процес, застосовувати сучасні цифрові технології, а також керувати освітнім процесом в умовах постійних змін.

Крім того, важливим аспектом є інтеграція з європейськими освітніми стандартами, що дозволяє випускникам бути конкурентоспроможними не лише на національному, але й на міжнародному ринку праці. Завдяки такій орієнтації на глобальні стандарти освіти, випускники програми мають змогу працювати в різних освітніх системах, застосовуючи єдині підходи до викладання і організації навчального процесу.

Програма сприяє формуванню не лише кваліфікованих педагогів, але й творчих, інноваційних особистостей, готових до постійного професійного розвитку, самовдосконалення та впровадження нових педагогічних підходів, створює міцну основу для професійного зростання, що забезпечує педагогам можливість для успішної кар'єри, адаптації до змін у галузі освіти та інтеграції з європейським освітнім простором.

Список використаних джерел:

1. Наказ МОН від 29.08.2024 № 1225 «Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти».
2. ОПП «Середня освіта (Трудове навчання та технології. Інформатика)» зі спеціальності 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології) : освітньо-професійна програма. – 2023. – 24 с.
3. Савчук О.П. Формування професійної компетентності *майбутніх фахівців технологічної освіти: інноваційні підходи* / О. П. Савчук // «Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)): журнал. 2024. № 4(38) 2024. – С.617-629

СЕВЕРИНЮК Тетяна Олександрівна

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ МОЗКОВОГО ШТУРМУ ЯК ЧИННИКА РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Провідна ідея сучасної освіти виражена в спробі пов'язати результативну складову освіти з планованими результатами розвитку особистості. Головними рисами випускника вищого навчального закладу, за таких умов, виступають його компетентність, мобільність, здатність адаптуватися до нових умов життєдіяльності. Ефективність цього процесу в значній мірі залежить від розвитку креативності випускника вищого навчального закладу.

САВЧУК Олена Петрівна Професійна підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (трудове навчання та технології)	377
СЕВЕРИНЮК Тетяна Олександрівна Застосування методу мозкового штурму як чинника розвитку креативності здобувачів вищого навчального закладу	382
СИЧОВА Тетяна Олександрівна Шляхи збільшення креативності при викладанні вищої математики	386
СКОРОМНА Маріанна Володимирівна Основи креативного мислення учнів	389
СМЕТАНКІНА Наталя Володимирівна Розвиток креативних навичок у студентів технічного університету	393
СОКАЛЬ Марія Анатоліївна Проєктування креативного навчання в дизайні уроків мови і літератури в початковій школі	395
СОКОЛОВА Ганна Борисівна Інноваційні підходи до формування емоційного інтелекту у дітей з особливими освітніми потребами: роль творчості в педагогічній діяльності	397
СОРОКА Лариса Миколаївна Креативність як фактор конкурентоспроможності випускників закладів вищої освіти на ринку праці	400
СТРЕЛЬНИКОВА Олена Олександрівна Розвиток креативного мислення студентів у процесі вивчення вищої математики	402
СУРІЛОВА Анастасія Олегівна Креативний підхід до вирішення правових колізій у Міжнародному морському праві	408
ТЕРЛЕЦЬКА Наталя Миколаївна Розвиток креативності як складової професійної діяльності вихователів	412
ТІТАРЕНКО Світлана Анатоліївна Психолого-педагогічні умови формування креативного потенціалу особистості	417
ТРУБИЦИНА Ольга Михайлівна Розвиток креативного мислення як ключової компетенції студентів у ЗВО	421
ТРУШЕВИЧ Ганна Богданівна Імідж та репутація лідера в організації: вплив креативного мислення як інструменту формування	425
УЛЬЯНОВА Тетяна Юрївна Роль креативності у вищій освіті	427
УСКОВА Лілія Миколаївна Креативність викладача як стратегія розвитку професіоналізму	431
ФЕДОРЕНКО Андрій Андрійович Педагогічних умов у процесі формування наскрізних умінь у молодших школярів в умовах позашкільних навчальних закладах	434
ФЕДОРЕЦЬ Микола Олександрович Розвиток музично-творчих здібностей молодших школярів як засіб формування їхньої креативності	437